

بسم الله الرحمن الرحيم

علم و تربیت از دیدگاه قرآن

تألیف:

یونس جودی

مدرس دانشگاه

سرشناسه: جودی، یونس، ۱۳۶۲

عنوان و نام پدیدآور: تعلیم و تربیت از دیدگاه قرآن: تألیف: یونس جودی

مشخصات نشر: اردبیل: محقق اردبیلی، ۱۳۹۳

مشخصات ظاهری: ۸۰ ص

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۴-۰۷۴-۶

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: اسلام و آموزش و پرورش — جنبه های قرآنی

رده بندی کنگره: ۹۱۳۹۳ ج ۱ / آ BP ۱۰۴

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۱۵۹

شماره کتاب شناسی ملی: ۳۵۱۱۵۷۸

نام کتاب: تعلیم و تربیت از دیدگاه قرآن

تألیف: یونس جودی

ناشر: محقق اردبیلی

نوبت و سال چاپ: اول ۱۳۹۳

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: شیران نگار

شمارگان: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۴-۰۷۴-۶

حق چاپ محفوظ است.

قیمت: ۷۰۰۰۰ ریال

آدرس: اردبیل — سه راه دانش بازار معطری طبقه فوقانی پلاک ۸ تلفن ۲۲۴۰۰۸۱

Email: younesjoudy@yahoo.com

مقدمه مؤلف:

وَ كُلُّ عَالِمٍ غَيْرُهُ مُتَعَلِّمٌ وَ كُلُّ قَادِرٍ غَيْرُهُ يُفَعِّلُ وَ يُفَعِّزُ (خطبه ۶۵): هر دانایی غیر او دانش آموز است و هر توانایی غیر از او گاهی قادر و گاهی عاجز است.

بی شک تمام کوشش انبیاء و اولیاء الهی به کمال رساندن انسان است و علم اخلاق در معنای اعم معرفت و تربیت در معنای جزء مفسر و مبین نحوه و راهکار این است که انسان است برگی از صحیفه نور حضرت امام شاهد مدعاست که فرمود کوشش انبیا از ازل تا آخر این بوده است که این موجود را به صراط مستقیم دعوت کنند.

لذا بر هرفردی لازم است مفاهیم اخلاقی دین را بداند تا بتواند راه رستگاری برای فرزندان و آینده سازان را هموار نماید.

این مجموعه برآنست بتواند ضمن بررسی احوال و مقایسه تربیت، اخلاق، معرفت و ... انواع تربیت را از دیدگاه و تفاسیر مختلف و بخصوص قرآن و نهج البلاغه بررسی نماید.

نظر به آیه شریفه و ما اتیم من العلم الا قليلاً، اسراء - ۸۵

هر نگارش قطعاً خالی از اشکال و ایراد نخواهد بود مؤلف با کمال خضوع و ادب دست بوس صاحب نظرانی است به نطق ایرادات و اشکالات، قصور حقیر را گوشزد و در رفع آن یاری گرما خواهند بود.

پیشگفتار

آماده ساختن افراد برای ایفای نقش‌ها و مسئولیت‌های خانوادگی امر تازه‌ای نیست از آن رو که انسان‌ها درباره‌ی رشد بشر و زندگی خانوادگی دانش درونی ندارند باید آن را از جایی بیاموزند هر چند آموزش خانواده طی سال‌های متمادی از سوی سازمان‌های گوناگونی همچون آموزش و پرورش شروع شده اما با وجود تأثیر نسبی این آموزش‌ها چند محدودیت عمده در این زمینه وجود دارند اولاً آموزش‌ها بیشتر بر نقش‌های والدین، بخصوص درباره‌ی نحوه‌ی رابطه با فرزندان و همچنین هماهنگی با مدرسه تمرکز دارد. ثانیاً این آموزش‌ها با نظام هماهنگی پیروی نمی‌کنند و چه بسا تحت تأثیر افکار طراحان و آموزش‌دهندگان بوده‌اند ثالثاً این آموزش‌ها بیشتر به انتقال اطلاعات و دانش پرداخته و در پاسخ تغییر نگرش و رفتار کمتر کارساز بوده‌اند.

اگر انسان‌ها مباحث تربیتی را به درستی بفهمند و هدفداری آن را بدانند و با روش‌های صحیح تربیت آشنایی پیدا کنند، سپس خود و خانواده و جامعه خود را تربیت کنند و اصلاح نمایند، به سوی سویی با ارزش‌های اخلاقی سوق دهند، همواره به سوی تکامل و ترقی و استقلال حرکت کنند و عقب ماندگی و شکست ذلت و خواری و مفساد اخلاقی و اجتماعی را بکنار بکشند و نخواهد شد که از نظر قرآن کریم و نهج البلاغه، هدف اساسی همه انبیاء و پیامبران الهی، تحقق این آرمان ارزنده است، و می‌دانیم که مکتب اسلام کامل‌ترین مکتب تربیتی است که دستورات و قواعد و روش‌های تربیتی آن از چشم‌سار همیشه جاری وحی الهی گرفته شده و با رهنمودهای مداوم امامان معصوم (ع) در تئوری و عمل، لباس حقیقت پوشیده است.

موضوع تعلیم و تربیت و روش‌های مطلوب آن از زمان‌های بسیار دور مورد توجه بشر بوده و در تمام عمرها در زندگانی انسان اهمیت والایی داشته است. لازمه تربیت صحیح کودک، یاری گرفتن از قرآن و احادیث و رعایت موازین اسلامی است.

ربان اسلام در تربیت کودک، محبت و پند و نصیحت توأم با مدارا و احتیاط است که باید در همه حال دلنشین و موثر باشد. بنابراین تنبیه و مجازات نخستین عادت تربیتی در اسلام نیست، بلکه ابزاری است که در صورت سودمند واقع نشدن رفتار و محبت در ایجاد عادات خوب به کار می‌آید. در تربیت اسلامی زیاده‌روی دیده نمی‌شود و فقط از این راه می‌توان افرادی معتدل را تربیت کرد؛ به طوری که تمام تنوای او اشباع و تعدیل شوند و جسم و روح و عقل هماهنگ باشند. به بیان دیگر، ما باید باشیم که مقوله تربیت فارغ از جنبه روحی و نفسانی آن جنبه بدنی و عقلی را نیز شامل می‌شود و هر گاه این سه به موازات یکدیگر و به طور صحیح تربیت شوند، قطعاً انسان توانا و مستعدی را تقدیم جامعه بشری خواهیم کرد و خانواده، تربیت و گروه‌های دینی عواملی از جمله هستند که صرف نظر از برخی عوامل قوی بی‌روشن و منش کودکان تأثیر به سزایی دارد.

- مقدمه مؤلف

- پیشگفتار

فصل اول: قرآن و تربیت

- قرآن و تربیت..... ۲

- ذات انسان و تربیت..... ۲

- نزول کتاب آسمانی و تربیت انسان..... ۲

- لحن سخن در تربیت..... ۳

- مسیر بودن خدا و تربیت..... ۴

- تربیت انسانی و تربیت الهی..... ۵

- ماحول تربیت در قرآن..... ۶

- توجه امر به معروف و تربیت..... ۶

- همگونی رفتار با مبدء و تربیت..... ۷

- احترام متقابل فرزند و والدین..... ۷

- مکاتب غیر الهی و تربیت غلط..... ۱۰

- حق حیات به کودک..... ۱۰

فصل دوم: تعلیم و تربیت

- تربیت چیست..... ۱۲

- تعلیم چیست..... ۱۲

- امکان تربیت..... ۱۳

- تربیت پذیری..... ۱۴

- ضرورت تربیت فرزند..... ۱۵

- اهمیت تربیت..... ۱۶

- ادبیات فارسی و تربیت..... ۱۶

- ادبیات و تربیت..... ۱۷

- ادبیات تعلیمی..... ۱۷
- لزوم تربیت کودک در خردسالی..... ۱۷
- ارزش تربیت..... ۱۹
- هدفداری تربیت..... ۲۰

فصل سوم: شناخت عوامل تربیت

- شناخت عوامل تربیت..... ۲۴
- عوامل اثر د تربیت..... ۳۳
- عوامل تربیت از دیدگاه شهید مطهری..... ۳۴

فصل چهارم: انواع تربیت

- انواع تربیت..... ۴۶
- انواع تربیت در سیره امام (ع)..... ۴۹
- روش تربیت فرزند..... ۵۰
- دو عنصر بنیادی در تربیت اسلام..... ۵۱

فصل پنجم: اخلاق و تربیت اخلاقی

- ضرورت فراگیری علم اخلاق..... ۵۶
- حساس بودن علم اخلاق..... ۵۶
- دین و تربیت اخلاقی..... ۵۷
- اجبار یا اختیار؟..... ۵۸
- رابطه تربیت و اخلاق..... ۶۰
- تعریف ادب و فرق آن با اخلاق..... ۶۱
- فرق ادب و اخلاق..... ۶۲
- اخلاق اجتماعی..... ۶۲
- ارتباط بین معرفت دینی و معرفت اخلاقی..... ۶۳
- مراتب معرفت خداوند..... ۶۵

- فصل ششم: رابطه تعلیم و تربیت از منظر قرآن
- رابطه تعلیم و تربیت از منظر قرآن..... ۶۸
- چیست تعلیم..... ۶۹
- چیست تربیت..... ۶۹
- مفهوم تربیت..... ۷۰
- گونه تربیت..... ۷۰
- نسبت تعلیم و تربیت..... ۷۰
- نسبت های ماهوی تعلیم و تربیت..... ۷۱
- اهدافی مفاهیم..... ۷۱
- مفهوم تعلیم و تزکیه..... ۷۳
- قبض و بسط تعلیم و تربیت..... ۷۶
- تفاوت کانون های تعلیم و تربیت..... ۷۶
- عوامل و اسباب تعلیم و تربیت..... ۷۷
- روش تعلیم و تربیت..... ۷۷
- مناجات نامه..... ۷۹
- منابع..... ۸۰